4128 F. 7218

JOSEPH MARTRUS

LA FESTA MAJOR

COMEDIA DE COSTUMS MANRESANAS

EN UN ACTE Y UN QUADRO FINAL

ORIGINAL Y EN VERS

PRECEDIDA D' UN PRÓLECH

consistent en dos articles

referents á la Festa Major de Manresa

BARCELONA
IMPREMPTA DE PUJOL Y COMPANYÍA
Janer de 1895

4.128.

LA FESTA MAJOR

BIBLIOTECA DE LA UNIVERSITAT DE BARCELONA
0701065160

LA FESTA MAJOR

COMEDIA DE COSTUMS MANRESANAS

EN UN ACTE Y UN QUADRO FINAL

original y en vers

PER

JOSEPH MARTRUS

Premiada ab la corona de llorer de plata en lo Certámen Literari de Manresa l' any 1882;
y estrenada ab éxit extraordinari la nit del 17 de Febrer de 1884 en lo Teatro Conservatori de dita ciutat

PRECEDIDA D' UN PRÓLECH
consistent en dos articles, referents á la Festa Major de Manresa, de'l mateix autor

BIBLIOTECA PROVINCIAL UNIVERSITARIA BARCELONA

Las costums de 'ls pobles en res se veuhen tan ben retratadas com en sas Festas Majors.

BARCELONA

IMPREMPTA DE PUJOL Y C.ª
45 — Tallers — 45
Janer de 1895

B. P. U.
REGISTRO

R. 8373

REPARTIMENT

Personatjes	Actors
ROSETA.	D.ª Esperansa Cufí.
RAMON.	D. Antón Galcerán.
NASIET.	» Sebastiá Roca.
MAURICI..	» Melcior Borralleras.
FRUCTUÓS.	» Manel Buxeda.
UN NOY } No parlan.	
PARENTS } No parlan.	

HOMENS, DONAS, XICOTS, LOS GEGANTS, LOS NANOS, LOS BASTONERS, LAS TIMBALAS. BANDERAS, GAMFARONS, INDIVIDUOS AB ATXA, ETC., ETC.

Aquesta comedia pertany á son autor, y ningú sense son permís podrá reimprimirla, traduirla, representarla, ni alterar son títol, ab arreglo á las vigents disposicions legals sobre propietat intelectual.

Queda fet lo dipósit que marca la lley.

PRÓLECH

No estará per demès un *prólech* á la present obra dramática y que com á tal posem los dos següents artícles, complement l' un de l' altre; majorment quant en lo primer nos várem inspirar bastant pèra escríurerla.

NOSTRA FESTA MAJOR

Desde la populosa ciutat á la reduhida vila y de aquesta a'l més insignificant poble y poblet, ab no poch de desitj es per sos vehins esperada tots los anys la Festa Major.

Mòlts se preparan ja ab alguna anticipació pèra rébrer a'ls forasters de la manera mes digna que saben y 'ls hi correspon, segons la posició que cada un ocupa dintre la esfera social, y tots se disposan á disfrutar ab goig y alegría las diversions propias de la diada.

Pero no es nostre intent fer una descripció de lo que en sí es tota *festa major*, puig nos proposem tan solsament dir quatre paraulas respecte á la de aquesta ciutat.

Anem, donchs, primerament, á fer una petita ressenya de 'l modo y forma com se celebra.

Té lloch en los días 29, 30, 31 d' Agost y primer de Septembre y está dedicada á Sta. Ignés, San Maurici y San Fructuós.

En la vigilia, á las dotze de 'l mitj día, un repich general de campanas anuncia á 'ls habitants la proximitat ó comensament de la festa. Una música, precedída de 'l pregoner, qué en los sitis de costum llegeix lo detallat programa, recorra 'ls principals carrers y plassas de la població y a'l arribar á la Plassa Gran, se dispara allí una tronada en tant que dita música, desde dalt los balcons ó baix los pórtichs de la Casa de la Ciutat, acostuma á tocar algunas pessas de son repertori. Per la tarde 'ls gegants surten á passejar per la ciutat, aturántse á fer balladas (¡!) a'l devant las casas de'ls Srs. arcaldes y regidors. A entrada de fosch se cantan completas en la iglesia de la Seu, que solen èsser mòlt concorregudas y lluhidas, presentant aquell magnífich y magestuós temple, ab los adornos y profusió de llums que conté en aquell día, un efecte rich, sorprendent. La fatxada de Ca' la Ciutat apareix decorada y per la nit il-luminada, tot ab propietat y bon gust.

L' endemá, primer día de la festa, de bon matí, acompanyadas d' una música, sòn passejadas per la ciutat per sos respectius administradors, las banderas de las confrarias conegudas vulgarment ab los noms de *Favets* y *Tremendos*. Surten a 'l mateix temps los gegants y 'ls bastoners; y no fá molts anys un' águila y dos parellas de nanos acudían á tots los actes públichs ahont concorrían y concorren encara, 'ls gegants y bastoners. A las deu de'l matí, en la mencionada iglesia de la Seu se celebran Divins Oficis á tota orquesta, pronunciant lo sermó en lloansa de 'ls Sants Mártyrs Patrons, sempre algún afamat predicador; acudint á aquell sagrat recinte tot lo bó y millor de la població. Assisteix á aquest acte l' Il-lustríssim Ajuntament surtint de la Casa Capitular format en corporació, precedit de la música municipal y de'ls porrers, y seguit de'ls agutzils, municipals, serenos, guarda-termes, guarda-sequias y peons: obrint la marxa 'ls gegants, bastoners y timbalers. Acabats los Divins Oficis, regressa l' Il-lustríssim Ajuntament á las Casas Consistorials, format en corporació, tal com n' havía surtit, y 's dispara la tronada de reglament en la

plassa Major, en tant la *banda* municipal executa algunas escullidas pessas de música. Per la tarde, hi ha professó, en la qual són portadas en triumfo las venerables Reliquias de 'ls Cossos Sants, en artísticas y preciosas urnas de plata, corrent lo pendó principal á cárrech sempre d' alguna persona de suposició. Lo frontis de Casa la Ciutat apareix adornat com lo día avans y pe'l vespre il-luminat. A las nou se crema un ramellet de fochs artificials y á las onze y després de fer part de l' orquesta l' acostumat *pasa-calle*, comensa 'l ball en l' entoldat.

Segòn día: ofici y sermó assistinthi, com lo dia anterior, l' Ajuntament en corporació, y a'l tornar de la Seu, se sól mòlts anys disparar un'altra tronada. En lo matí d' aqueix dia, las societats d' aucellistas celebran una *humorística* cabalgata, que posa en moviment á tota la població. A las tres de la tarde ball en l' entoldat. A las cinch, en la Parroquia de la Seu sòn tornadas á sa cripta las Reliquias de 'ls Sants Mártyrs. A las nou de la nit, se dispara un altre ramellet de fochs y á las onze 's comensa l'últim ball d'entoldat. La fatxada de las Casas Consistorials presenta 'l mateix bon aspecte que 'l día anterior y 'l de la vigilia.

L' endemá, dia primer de Septembre y últim irremisiblement de nostra Festa Major, se celebra un solemne aniversari en sufragi de las ánimas de nostres antepassats, a'l qual no hi falta la presencia de la Corporació municipal. En la nit d' aqueix dia, 'ls cassinos en obsequi a 'ls forasters donan ball de societat, regnant en tots ells la més gran animació y 'sent á qual més lluhits.

Veus'aquí ressenyada minuciosament, pero ab los termes mes breus possibles, la Festa Major de Manresa; que tots los anys es enterament igual sens que hi haji la més mínima variació que alteri la costum, per més qu' aquesta per lo rancia passi ja de moda y degui desterrarse.

¿Guarda relació nostra Festa Major ab l' importancia real que té la ciutat, ja per sa posició topográfica, per son cens, per son comers, per sa agricultura, per sa industria, per sa antigüetat, per sa historia?

Nosaltres creyem que nó; que en rés ni per rés, deixant á part tot lo que 's refereix á cultos religio-

sos, que á nostre modo d' entèndrer y apreciar en res d' ella desmereixen.

Puig que Manresa es baix tots conceptes una de las principals poblacions no sols de Calalunya si que també d' Espanya, no havem d' èsser nosaltres los que ho diguem: los de fora, los estranys aixís ho han reconegut y no 's pót, per lo tant, atribuir á esperit de passió.

En aquells días, totas las festas profanas se redueixen á haverhi tronadas, castells de fochs y envelat, quedant absolutament prohibidas tot' altra classe de diversions públicas, com també particulars, per quant fins quedan privats los cassinos y centres de reunió degudament autorisats, de poder fer ball ó cap altra funció recreativa.

De manera, que 'ls dos magnífichs y espayosos teatros ab que contem, prescindint en aqueix moment de 'l carrer de las Vestals, vulgas no vulgas, de grat ó per forsa, han de tenir tencadas las sevas portas. Això, á més de perjudicar interessos creats á la sombra de la lley, desdiu en grau superlatiu d' una ciutat de la importancia y categoría de la de Manresa, y aixís creyem deurían entèndre-ho las personas que regeixen los destinos d' ella.

Qui vulgui divertirse en nostra Festa Major, tè d' èsser, mal que li pesi, ballador; puig en aquells dias no hi ha cap mes diversió pública que 'l ball pèra passar un rato de 'ls que se 'n diuhen d'esbarjo y distracció. Y á aquell que tingui forasters, per mòlt renyit qu' estigui ab Terpsícore, no li cap altre remey pèra obsequiarlos que acompanyarlos al envelat.

Aqueixa restricció de diversions es injusta á tot serho. Aqueixa *exclusiva* de que disfrutan los administradors de 'ls Cossos Sants, altament censurable.

Déixinse obrir los teatros y si hi ha qui 's constitueixi en empresa per' aixecar un entoldat, enhorabona hi haji balls a 'l mateix temps que funcions teatrals y com també tota mena d' espectacles y actes públichs; que com més variadas y més serán las diversions, més Manresa estará a'l nivell de sa importancia y visitada 's veurá per major número de forasters, perque contará ab mes poderosos alicients per' atráure'ls.

Si tants desitjos hi ha de que 's cremin ramellets de fochs artificials, costéjinse, quant no cápiga altre recurs, per medi d' una suscripció, que no duptem en assegurar donará bons resultats, tota vegada que sembla que pèra 'ls manresans no pót haverhi Festa Major sens los seus corresponents castells de fochs. Una reflexió 'ns assalta 'l pensament en aquest precís instant. ¿No es llástima que 's gastin tants de diners en soroll y fum, mentres hi ha infelissos que no tenen ni un plat de vianda sisquera ab que celebrar las festas? No volem dir ab això que no 's fassi *castell*, pero sí que molt be podría destinarse una cantitat pèra fer caritat á 'ls pobres. La diversió may vá tan ben agermanada com quant vá ab la filantropia.

Desterri's. donchs, per sempre tanta de rutina, que acusa un gran atrás de cultura, y dongui's á nostra Festa Major un viaix distint de'l que fins a'l present, que 'ls temps moderns ho reclaman y las necesitats de la població ho exigeixan.

La Manresa d' avuy no es la d' ara fá trent'anys: ahí una vila ab honors de ciutat, avuy una ciutat ab las condicions, diguemho aixís, de capital. Per 'xò, ab doble rahò, deplorem lo parasisme en que per desgracia la veyem sumida.

Ab exposicions, concursos y certámens; això es; repartint premis a'l mérit, a'l talent y á la virtut, es com las poblacions deuhen celebrar en nostres dias las sevas festas, pèra respóndrer degudament á las exigencias de'l sigle y ferse acreedoras á l' apreci y consideració de las esdevenidoras generacions. En algunas, mòlt inferiors en categoría á Manresa, no hi faltan ja actes d' aquesta naturalesa, qu' honran á ellas y á sos iniciadors, y de sentir es, donchs, qu' aquesta ciutat no figuri entre 'l número de las tals, quant deuría figurarhi en primera fila.

Nómbrinse administradors única y purament pera las funcions religiosas; deixi's en llibertat las profanas: no se las restringí com fins avuy; fassi's caritat á 'ls pobres y óbrinse paléncbs ahont surti triomfant lo mérit, lo talent y la virtut; y llavors Manresa, ab las festas de 'ls seus Sants Tutelars, donará una verdadera idea de lo qu' es y representa dintre 'l concert de las poblacions y colocará son gloriós nom en lo lloch que li pertany.

Hora es ja de que sa peresa y sa inacció se converteixian en benhaurada activitat.

¿Ho creurá aixís nostre Il-lustríssim Ajuntament, qu' es de quí tót dependeix? Si nostres *concellers* comprenen com se deuhen compèndrer los interessos y las glorias de la ciutat qual representació y administració 'ls está confiada, creyem que sí.

De celebrar fòra dònchs que, ab tal motiu, despertès Manresa de l' ensopiment, de la modorra en que jau y animada de l'esperit de regeneració, donguès un pas avant en la vereda de'l progrès moral y científich.

Més sobre nostra Festa Major

L' anterior article apareguè en lo número 4, tomo primer de la *La Revista Catalana*, que veya la llum pública en aquesta ciutat. Desd' allavors fins a'l present, la part profana de nostra Festa Major ha sigut objecte d' algunas apreciables modificacións y novetats en lo sentit que en lo mentat article indicávam.

Consisteixen:

En la Exposició retrospectiva de l' any 1882 y en la publicació d' una Guía de Manresa 'l mateix any; en la inauguració de la Galería de Manresans il-lustres l' any 1883 y en los Certámens poétichs celebrats en los sobredits anys 82 y 83, l' últim de ells musical ensemps; portat tot aixó á cap pe'ls que foren sos Administradors. Es de dóldrer no 'ls hajin seguit per tan bon camí 'ls seus successors. En quant á lluyta literaria, n' hem tingut un' altra en lo present any, partint l' iniciativa de la Lliga Regional, activa y próspera societat catalanista d' aquesta població.

La principal modificació, que sembla ha pres ja carta de naturalesa, radica en que durant los días de nostra Festa Major se fá teatro; haventse aquella anat operant de'l següent modo. Gosem de semblant espectacle, primerament, perque 's posaren de comú acort los Cotrers dits de 'ls Cossos Sants y 'ls empressaris de'l Teatro de'l Bon Retiro, que ja

no existeix, encarregantse aquestos, en compensasiò de'l permís que se 'ls hi otorgava, de costejar los castells de fochs artificials y las tronadas; y en los anys que no aixís, donant la empresa a'ls Cotrers una cantitat estipulada ó un tant per cent de lo recaudat en taquilla, pèra ajudar a'ls gastos de 'ls espectacles gratuhits. Posteriorment, en que 'ls Administradors de'ls Sants Mártyrs se cuidaren exclusivament de las funcions religiosas, corrent los públichs festeigs baix la direcció de l' Excelentíssim Ajuntament, s'han verificat funcions únicament en lo Teatro Conservatori, per compte propi de la referida entitat ó arrendament fet per la mateixa, no funcionant pèra res lo ja anomenat de'l Bon Retiro ni 'ls de las mòltas societats legalment constituídas que 'n tenen. Y aixís continuá en los anys en que las diversiones públicas tornaren á l' encárrech de 'ls senyors Cotrers, donant aquestos ab l' apoyo y consentiment de la Corporació Municipal, funcións en calitat d' empressaris en lo Teatro Conservatori. Cap empresa particular, ni cap centre recreatiu podía disposar balls, concerts, vetlladas, ni produccions escénicas, com no sigués ó á la vigilia ó l' endemá de la Festa Major. La prohibiciò, dònchs, existía en lo fondo, ja que no aparenment, fins en los dos últims anys en que s' ha concedit permís á totas las societats, pèra celebrar en sos locals tota mena de diversions, per lo que havem tingut funcions de teatro; en lo Conservatori, ab companyía d' ópera, com de costum; en lo Comercial, de sarsuela; en la Lliga Regional, de vers catalá; en l' Ateneo Obrer, Joventut Católica, Centre Católich, Círcol Tradicionalista, El Globo, Cervesería Catalana, etc. Veyam si tal permís seguirá en endevant. *No se ganó Zamora en una hora*, com diuhen los castellans.

De uns quants anys á n' aquesta part acostuma haverhi en lo primer de 'ls quatre que duran las festas, serenata per la Banda Municipal en la plassa Gran ó de la Constitució, de nou á onze de la nit, y en lo transcurs d' aquestas duas horas se verifica la ascenciò de globos aereostátichs adornats ab llums de bengala; y en la matínada de'l segón día un alegre toch de diana per la mateixa música ó per una de regiment, com enguany, y 'l disparo d' infinitats de ruidosas bombas d' honor.

Durant set anys consecutíus, tinguèrem corredissas de vacas y novillos en punta, habilitant pèra plassa taurina la de'l quartel de'l Carme, la qual, ab tot y ser mòlt espayosa, se veya plena de gom á gom en las tres corridas que 'n direm de reglament, puig un cop fetas las obras, per cert, ab bastanta propietat y solidés com á interinas, se n' hi donavan algunas més, havent comensat en los tres últims anys avans d' hora, inaugurant la temporada l' any 1893 ja 'l día 30 de Juliol. En lo present any s' ha interromput aquesta costum, ab motiu d' haverse tingut de practicar obras de reparació en lo sobredit quartel de'l Carme pèra ferlo habitable pèra la guarnició ab que de nou s' ha dotat á Manresa. Y no es fácil, donchs, que hi continuhi dit espectacle *nacional*, com no siga que 's portés avant lo projecte, que hi havía qui acariciava, de edificar un torín en tota regla.

La Confraría de 'ls Tremendos adquirí anys passats duas parellas de *nanos*, y era de créurer que, á més d' assistir á 'ls festeigs que aquella celebra cada primer diumenje de Juliol, concorrerían á 'ls de nostra Festa Major; pero havem notat lo contrari, y ab extranyesa constant en los cartells y programas d' alguns anys. De consegüent no havem tornat á tindrer *nanos*, com en altre temps en que l' Ajuntament ne possehía de sa propietat; si bè cap falta hi fan, á l' igual que l' *aliga*, de que 'n guardem un confós recort, com no sigui pèra contribuir ab los *Gegants* y *bastoners* a'l máxim divertiment de la quitxalla.

Quatr' anys feya que 'ls aucellistas dividits en duas collas, per antagonismes personals segurament, que sòn de lamentar, venían celebrant distints certáments *pajarils*. *L' Antiga*, en l' any 88, á l' igual que 'ls anteriors, en lo local de'l allavors Teatro de'l Bon Retiro, l' any 89 en lo envelat, sempre ab sa acostumada humorística cabalgata, y la *Nova* en un pati l' any 88 y en lo saló l' any 89 de la casa ahont se trobava domiciliada, estrenant un rích y artístich pendó. Una y altra publicant ab anticipació 'ls seus respectius programas en vers y recorrent avans, acompanyadas de música, la ciutat, ostentant en safatas, portadas per nenas vestidas de blanch y montadas en carretel-las, los bonichs premis pèra ser adjudicats á 'ls aucells

més cantadors. Los dos anys després, arribant á una amistosa inteligencia, celebraren juntas nn sol certamen auceller, escullint per lloch la Plassa de Toros y l' Envelat. Pero tòrna á fer dos anys que cada colla fá la festa sola: l' *Antiga* en lo saló de Ball de'l carrer de'l Frare y en la Plassa de Gispert, aixecanthi una vistosa tarima y la *Nova* en lo Torín y en lo café-cantant Cervesería Catalana. Las fatxadas d' abdos centres aucellers apareixen enramadas y adornadas ab cobrellits y gallardets, destacanshi en sos balcóns los llamatius pendons y estandarts de las societats análogas de varias poblacións de'l plá y la montanya qu' envían una representació a'l festival.

L' any 89 tinguèrem á més: llum eléctrica en los jardins de'l Parch, tots los días; repartició de raccións de pa, carn y arrós la tarde de'l día 29, per los arcaldes de barri á las familias menesterosas, passántlashi á domicili a'ls pobres vergonyants de la població; laudable innovació que, ab gran beneplácit de tots los cors caritatius, ha vingut conservantse en los anys successius; inauguració d' una escola de párvuls adoptats per las Conferencias de San Vicens de Paúl, presidida per lo Sr. Bisbe de la Diócessis, la tarde de'l primer de Septembre; en lo matcix día y tarde, la benedicció per lo mencionat Prelat de la Red telefónica y la de las campanas é iglesia de'l Convent de las Germanas Josephinas la tarde deil següent.

Y tinguèrem en lloch de la *badella*, que de temps inmemorial vé rifant la Administració de 'ls Sants Tutelars, un caball, ó millor dit un *potro*; qual cambi fou molt mal rebut per los manresans, tretas raras excepcions, y que per lo péssim efecte que causá no s' ha repetit. Y per lo tant tornem á veurer passejar la *badelleta*, que tant contribueix á imprimir peculiar fesomía á nostra popular y tradicional festivitat.

La Societat de Socorros Mútuos titulada *El Humanitario*, ab la cooperació de l'Excm. Ajuntament, verificá en lo esmentat any 1889, un concurs de premis en metáiich á la virtut, lo primer en sa índole en aquesta ciutat. Novetats per l' estil sempre las aplaudirém sens reserva de cap mena, fent vots pèra que s' arrelin en los cartells y programas de 'ls festeigs de nostra Festa.

Fá dos anys, las lluminarias foren molt esplendidas, puig ademés de las de la Plassa Gran, consistents en magnifichs aparatos de gas, que donan no poch de reals á la hermosa fatxada de Casa la Ciutat, que apareix engalanada ab cobrellits de domásh, escuts, medallons y las históricas banderas de la Llum, Favets y Tremendos, la Plassa de la Seu ab gots de colors, á la veneciana y 'l passeig de D. Pere III d' Aragó y 'l Parch ab infinitat de potents focos eléctrichs.

Organisat per la Societat de Cassa y Pesca legal de Manresa y son districte, s' inaugurá l' any 1892 en lo Castell de Puigterrá un tir de coloms, que cridá l' atenció y atragué mòlt públich, prenenthi part experts tiradors.

L' any passat registrárem un important acte, d' aquells que dificilment, per la seva classe, se 'n pót presentar un' altre. A las nou de'l vespre de'l día 29, l' Ajuntament se reuní en sessió pública extraordinaria pèra rébrer lo *sabre de campanya* que 'l Capitá General Excm. Sr. D. Joaquím Jovellar y Soler, descendent de aquesta ciutat, cenyí en la guerra de África y empunyá a'l regar ab sa sang los camps de Wad-Rás. Hi assistiren las autoritats judicial, militar y eclesiástica, ocupant assientos junt a'l President de la Corporació Municipal. Diversas comissións, entr' ellas una de molt numerosa de l' element militar, presenciaren ademés l' entrega de aquella prenda, de inestimable, valor histórích, d' aquell especial y honrós llegat que á aquesta ciutat feu a'l morir l' ilustre Jovellar.

En dit any 1893 no 's va fer envelat. En lo present se 'n ha tornat á fer; pero en lloch de'l passeig de Pere III en la Plassa de 'ls Infants, com antiguament.

Los fochs artificials varen dispararse aquest any dalt de Puigterrá; pero sembla no va èsser de l' agrado de'l públich semblant innovació.

En los dos últims anys hi ha hagut la particularitat de que, de las funcions religiosas n' han estat encarregats alguns Reverents beneficiats de la Seu, lo qual ha fet que aquellas revestissen tota la brillantès imaginable; essent apart de 'ls de l' Ajuntament los programas per los referits senyors sacerdots publicats.

Pera 'l present any havían sigut nombrats Administradors uns quants joves tots solters, a'l revés d' altra época en que pèra desempenyar lo cárrech era indispensable èsser casat; pero, per motius que alegaren, dimitiren á última hora y aixís es que l' Ajuntament, donada la premura de'l temps, tingué de disposar l' organisació de 'ls festeigs.

Los programas solen concentrar sempre l' atenció; pero l' han cridat poderosament, fins pe'ls inteligents en la materia, lo d' ara tres anys per son gust artístich, lo de fá dos anys per lo preciós, ben grabat y original, constituint una preciosa lámina pèra èsser posada en un quadro, y 'l de'l any passat per ser un trevall de verdader mérit.

Los cartells també acostuman ser cosa bona, lo de aquest any particularment que ha sigut de grossas dimensions y ben combinat.

Extraordinaria l' animació en tals días per carres, plassas, passeigs públíchs y sitis d'espectacles, essent los forarsters sempre en crescut número; esmerantse en obsequiarlos per medi de balls, vetlladas y funcions de teatro, los cassinos del Comers Foment, Ateneo, Comercial, Artesá, Ibérich, Porvenir, Progreso y demés societats recreativas.

Havém passat una superficial revista, de desde l' any 80 en que escriguèrem lo primer article, fins a'l present; y per lo ressenyat s' hi nóta en la conmemoració de 'ls aniversaris de la traslació de las sagradas reliquias de 'ls Sants Patrons d' aquesta ctutat, una diferencia d' aquella época á n' aquesta bastant notable. No cal dir si ho celebrem, animantnos los bons desitjos de que nostra Festa Major se coloqui á envejable altura, com ho requereix y reclama la importancia, á més d' histórica, eminentment fabril, comercial é industrial de la ciutat que la celebra.

Manresa 30 Septembre de 1894.

ACTE ÚNICH

Teló de sala. Portas: una á 'l fondo y dos per banda laterals. A cada costat de la porta de 'l fondo un altar improvisat damunt d' una taula cuberta ab un cobrellit; haventhi á l' un una imatje ó estampa de Sta. Rosa y á l'altre una de St. Ramón. Cortinas, candeleros, jerros ab flors, etc. En cada altar, per lo menys, vuyt ó deu ciris encesos. Dits altars han d' estar arreglats de manera que fácilment pugan en lo moment oportú ferse desaparéixer. Dos ó tres cadiras en las taulas, las indispensables pèra la primera escena, puig totas las demès deuhen èsser á peu dret. Las portas laterals á 'l verificarse en l' *escena última* la *mutació* pèra 'l QUADRO FINAL, poden deixarse, si 's vol, passant á las horas á figurar portas foranas.

ESCENA PRIMERA

RAMON.—MAURICI. *(Assentats.)*

RAM. Sòn per casa dos diadas
las d' avuy y de demá,
que las celebrem ab tota
la pompa y solemnitat
que á celebrarse acostuman
las mes grans festivitats.
Tots dos dias festa doble
es per nosaltres. ¡Carat!
Avuy lo sant de la noya
y demá 'l mèu, vés si es cás,
'sent Festa Majó 'ls dos dias,
qu' es mòlta casualitat.
A mí m' agradan las cosas
ferlas ben fetas, com saps,
y aquí á la sala improviso
cad' any aquets dos altars.

l' un á Santa Rosa y l' altre
á San Ramòn dedicats,
y en són obsequi un quants ciris
tot lo día hi faig cremar.
No 't creguis, aixó á mi 'm cósta
de cera un gros dineral;
mes penso que semblant gasto
es solsament un cop l' any.

MAU. Lo que passa á casa meva
¡macayo! tambè es casual.
San *Frictós* lo sant de 'l noy
y San *Murici* 'l mèu sant,
que ab la mártyr Santa *Agnés*,
nom de la muller actual
y tambè de la primera,
sòn junts d' aquesta ciutat
los patrons, que n' anomenan
los sants *tatutitalars*,
per los quals aquestos días
tota la festa se fá
y pe'ls quals jo ab gran contento
tambè festa grossa faig.

RAM. Tornant, donchs, á lo que deyam
fá Maurici ara un instant,
d' aquí un any... ¿qué vòls que 't digui?
trobo un plasso massa enllá.

MAU. Tens rahò ¡tafoy! podríam
arreglarho...

RAM. *(Interrumpintlo)* Mes aviat.

MAU. Aquestas cosas, millor...

RAM. *(Tambè interrumpintlo.)*
Sí de cop y volta 's fán.
Ademés; ¿qué vòls que 't diga?
festeigs que sòn massa llarchs...
de vegadas... pót sucsehir...
sòn jovent y tu ja saps...
pót haverhi compromisos
que 'ns podem estalviar.

MAU. Ramòn, casi m' agravías.

RAM. No es la meva voluntat
que t' enfadis, de cap modo.

MAU. Sembla vens á suposar...
y lo mèu fill, en *Frictós*,
sápigas que no es capás...
No ha petat may, en sa vida,
¡foy! cap olla ni cap plat.

RAM. No vull dir jo que 'l teu fill....
Segons veig, ho has entés mal.
Ja sè qu' es un bon xicot
lo teu Fructuós; mes ni 'ls sants
de tentacions se lliuravan.

MAU. Pro 's lliuravan de 'l pecat.

RAM. Perque eran sants; mes ton fill
lo qu' es de sant no 'n será.

MAU. Ja ho sè.

RAM. Y entre 'ls dos me sembla
que be podem èsser franchs,
parlar clá y sens alterarnos.

MAU. ¡Tafoy! Ben clá y catalá.

RAM. Sinó ¿de qué 'ns serviría
això que 'n diem amistat?
Som amichs desde petits;
nos coneixem tú y jo d' anys.

MAU. ¡Ja ho crech!

RAM. Anávam á estudi
á Sant Ignasi plegats.
Mòlts días féyam campana,
y llavors ¡vinga voltar!
¿No te 'n recordas, Maurici?
Cap á las eras de'l Can,
de'l Bon Jesús, de l'Huguet,
de'l Tort; ó be assedegats
corríam á las Fontetas,
quant no á la font de l'Ubach
y allí 'ns atipávam d' aygua;
y com may se 'ns feya tart,
per baix la vora de 'l riu,
dret a'l balcò de San Pau
y 'ns omplíam las butxacas
de 'ls *dinerets* que allí hi ha.
Altras vegadas baixávam
directament per San March,
vers a'l Pont-vell y á la Guía,
y si 'ns passaba pe'l cap
fins á la torre de 'n Breny,
per lo camí de'l Malvals.
Y Santa Clara y la Culla,
y los plans de ca'n Garbat,
la Salut y Viladordis,
Sant Iscle, lo Guix, Collbaix,
la arboleda de'l Pont-Nou,
los rasers de San Joan,

la Travessa, la Talaya,
los reconets de'l Tussal,
lo camí de Juncadella,
y cada día cambiant
recorríam de Manresa
lo regadiu y 'ls voltants.
¿Te 'n recordas, quant jugávam
á cuch, á saltá' y botá',
á pilota, á taba, á bolas,
pe 'ls carrers de'l Hospital,
Escodinas, Santa Llucia,
Creus, Clavetayres, Vestals,
San Miquel, Boru, Sobrerroca,
per la plassa de'ls Infants,
per la Baixada de'ls Drets,
pe'l cantò de l'Amigant,
per la Plana y per Valldaura,
la muralla y 'ls arrebals?

Mau. No 'n calía mes, Ramòn;
¿no me n' haig de recordar?

Ram. ¡Quín temps aquell! ¿Tè 'n recordas?
després, quant éram mes grans,
com tots los vespres anávam,
junt ab los demès companys,
á ferne cáurer barrets
ab un cordill travessat.
á apagar llántias d' escala
y tambè á trencar fanals....
que feyan mòlt mala cara,
—llavors no hi havía gas,—
ó bè á estirar las caputxas
de las vellas ¡ja, ja, ja!
que eixían de'l novenari
y de'ls sermons quaresmals?
¡Ja, ja, ja!

Mau. ¡Ja, ja! ¡Tafoy!
¡No me 'n haig de recordar!

Ram. Ja 't dich jo... no n' èram poch
ni gayre d' entremaliats.
¿Y las diabluras que féyam
¡eh! quant èram escolans
de'l Carme? Las canadellas
may quedavan per vuydar.

Mau. Pero tambè 'ns confirmavan
los mossens de tant en tant.

Ram. ¡Y quína aficiò mes boja

teníam á repicar!
Que á foch va créurer tocávam
una vegada 'i vehinat.
¡Quína pallissa aquell día
si no logrem escapar!
Pero, quant jo disfrutava
mes de quissap-lo, ja ho saps,
era per las professons,
que anàvam a'l bell devant
portantne los gamfanons
ab aquella magestat.
Per Corpus y després per
la festa de 'ls Cossos Sants,
ó siga 'l día d' avuy,
de lluirm'hi venía 'l càs.
Hi tenía jo una trassa
sempre, un ayre en ostentar
lo gamfanó, que mirantme
tothom quedava enfavat;
y aquell ayre, aquella trassa,
¿saps? encara 'm dura.

Mau. ¡Y tant!

Ram. Prou que 's vèu en la manera
com jo porto, magistral,
la Bandera de la Llum.
Ja quant m' hi varen ficar
á n' aquella comfraría
vá quedarne aixís pactat,
que en totas las professons
duría l' magnífich drap
que representa 'l miracle
que admiran propis y estranys.
Per 'xó ab satisfacciò espero
lo día tan senyalat
de la festa de la Llum,
y 'l de Corpus per igual,
y 'l de la Festa Major,
que en tots tres professó 's fà,
y es de rúbrica hi concorri
lo méu preciós estandart.
Sempre sembla que m' hi trobi:
las timbalas, los gegants,
los nanos, los bastoners,
y segueixen a'l detrás
las banderas de'ls Tremendos,
de 'ls Isidrets, de la Sang

y altras... Y vinch jo ab la meva
duhent l' hábit carmelitá,
qu' es trajo que fá mòlt goig,
que fá quissap-lo mudat.
¡Vès, y volían privarm'ho
de vestirlo! ¡vès que tal!
dient que n' es una disfressa:
res, cosas de lliberals.
Pro no han conseguit la seva;
lo *simpresta*, ó lo degá,
qu' es un excelent subjecte,
un digne home, s' hi ha posat
de per mitj y ab sa influencia
lo plet he pogut guanyar;
y avuy sortiré de 'l Carme
ab lo gloriós estandart
de la Llum Santa y vestint
l' hábit tan ben apropiat,
y me 'n aniré á la Seu
ab los demès á formar,
y passejaré las plassas
y 'ls carrers de la ciutat
seguint de la professó
lo tom, que n' es bon xich llarch,
plé de fervor y de brillo
ab la bandera á las mans,
enlayrántla tant com pugui
per' ferla més ressaltar.

(S' aixeca de la cadira, portat de l' entusiasme, y fá com qui passeja la bandera. Maurici permaneix assentat. Pausa.)

MAU. ¡Macayo, com t' entussiasmas!
RAM. ¡Mòlt!
MAU. Ho trobo un xich estrany,
perque ¡foy! no val la pena.
RAM. ¡Carat! Per mi sí la val. *(S' assenta.)*
MAU. Jo aixó de du una bandera,
¿que hi vóls fer? no 'm satisfá,
y 'sentne pagés, que sembla
té de fer mès pe 'l mèu bras.
Sempre he tingut pretensions
més elevadas.
RAM. ¡Carat!
¿Qué cosa més elevada
que una bandera, veyam?
MAU. Vull dir, lo tenirne cárrechs

grossos, de 'ls més importants...
com ara 'l de regidor;
y la meva sò lograt.
En la professó d' avuy
lluhiré bánda, si á Dèu plau.
RAM. ¿Lo teu Fructuós deurá anarhi
de bastonér?
MAU. ¡Foy! Es clar.
RAM. Es un xicot lo teu fill
d' una conducta exemplar.
MAU. Es d' aquells que no li agradan
ni *tayatrus*, ni saraus,
No tè cap mes distracciò
que la d' anar á ensajar
y surtir *lego* ab la colla
á fer públichs los sèus balls.
No fá pas ell altra vida
que de casa fins a'l camp,
ó bè a'l hort, ó bè á la vinya
quant es temps de conreuhar.
Això sí, se 'n vá 'l diumenje
un rato a'l cafè de'l Gual;
pren un calent y se 'l juga
á la brisca, a'l truch y en paus.
No 's vól ficar en política;
pro jo li farè ficar,
qu' es mon desitj perteneixi
á'ls partits adelantats.
En religiò no es fanátich,
¡què tè de serne, qu' es cás!
Passa 'l rosari, va á missa,
sovintet á confessar,
dejuna, fá jubileus,
com jo, exactament igual;
pero res de fanatisme,
que n' es tant com jo esquilat. *(Marcat.)*
De'l Círcol de'l nostre gremi
socio 'l váreig apuntar,
perque á n' allí 's fassi home
de tracte y de societat,
y aprengui ben bè de lletra,
que de mòlt li servirá;
es á dir, que vull que siga
uu pagès ben *enllustrat*,
que si me 'l fan de l' Acequia
ho pugui desempenyar.

RAM. Y le 'n farán, no hi ha dupte
MAU. Com que será ben lletrat. (*Pausa curta.*)
Pro ¡macayo! ahí ab la dona
estant articulejant,
déyam no feya 'l noy gayre
per la teva filla.
RAM. (*Ab estranyesa.*) ¡Ay, ay!
MAU. Vá tan mudada ¡macayo!
dú uns vestits tan elegants,
y *naltros* som tan pagesos...
RAM. Bè, Maurici, ja veurás:
un cop casat, en Fructuòs
anirá mes endressat,
y, si convè, mes senzilla
la Roseta 's posará.
Com que han de víurer á casa
déixam'ho per mí, això ray.
Ab lo mèu giro de betas
sò fet algún dinè ¿estás?
y ara á n' a'l present m' *encuantro*
que tinch lo mèu capital,
y 'l tren de casa déu serne
segons es lo mèu estat.
MAU. ¡Foy! La tèva posició
n' es de senyor fabricant
y la mèva d' un pagès,
y n' está *lego* esplicat
que 'l mèu noy porti catxutxa
y llassos ta filla a'l cap.
RAM. Mes tot això pòch vól dir
y gens no 't há d' amohinar;
sobre tot volent tu serne
un pagès civilisat.
MAU. Tens rahò ¡tafoy!
RAM. ¿Y dònchs?
MAU. No 't cregas, per altra part,
veig que t' honrarem moltíssim;
la tèva filla será
la muller de'l fill d' un pare
que n' es tot un concejal.
També á mí 'l lluhir m' agrada:
duch barretina, es vritat;
pro quant me poso la bánda
porto sempre barret alt.
Ja vejeres quin trò feya
lo día de'l Dijous Sant. (*Mòlta fatuitat.*)

Sò d' aquells ¡foy! qué 's complauhen
en poguer *afigurar*.
Si un altra cop m' elegeixen
de Casa de la Ciutat,
que casi es segur pe'l medi
de'l sufragi universal,
tinent d' arcalde ó be *xindrich*
voldré serne a'l menys votat.
RAM. Tens, Maurici, unas caborias,
MAU. Sóch de'ls mès enfutismats.
¿Qué hi vóls fer? Tinch gran passió
per *Surrilla* y Pi y Margall;
per mès que mentida 't sembli
sò un pagés republicá. (*Marcat y fort.*)
RAM. Be, deixemnos de política,
que 'ns podría costar car,
MAU. ¿Ja tens pór?
RAM. ¿Qué vòls que 't digui?
Com qu' ets regidor.,. tu ray.
MAU. Pro de'ls de l' oposició.
RAM. ¿Qué vóls dir que no es igual?
MAU. Jo no penso com mólts pensan;
sòn diferents los meus plans.
Uns volen pe'l poble llana
y jo vull la llibertat. (*Fort y marcat.*)
RAM. No parlém mès de política,
que no 'm satisfá aquest ram.
Tornanthi: la noya n' es
pubilla y, si tá no fá,
ab ton fill n' es un partit
no gens desproporcionat.
A mès, ¡carat! ells s' agradan.
MAU. ¡Macayo! Viu *emprandat*
d' ella 'l mèu noy com un ensa.
RAM. Y això es, donchs, lo principal.
Ab lo qu' ella tè y las vinyas
que en dot li dons y 'ls tres camps
y la casa y aquell hort
de'l barri de Puigterrá,
que de sa mare qu' a'l cel
sigui, 'l noy déu heredar;
puig de ta muller primera,
segons informes donats,
de la pubilla Falcona,
ne va ser hereu cridat
en las capitulacions

que fereu matrimonials,
y 'sent ma filla pubilla
de tots mos bens y caudals,
ne tindrán prou y de sobras,
ben portat y administrat.
Y com sòu tants de familia,
lo casarlo n' es bon plan.

MAU. ¡Foy! Per la rahó mateixa
desitjo jo acomoda'l.
Ab los fills d' aquesta dona
be 'n tindrè prous mal de caps.

RAM. Donchs, pe'l casament ¿quín día
t' apareix podrém fixar?

MAU. ¡Macayo! ¿Quin día 't sembla?

RAM. Si t' está be, per Nadal.

MAU. Conforme.

RAM. Donchs participaho
a'l teu noy.

MAU. Ara, á l' instant.

(S' aixecan y dissimuladament arreconan las cadiras fins aprop de'ls bastidors, pera que á'l tindrer lloch la MUTACIÓ *se puguian sens dificultat traurer.)*

RAM. Jo ho diré á na la Roseta.

MAU. Això mateix. *(Va per anàrsen.)*

RAM. *(Detenintlo.)* ¿Qué no ho saps?
Nos arriban forasters.

MAU. ¿Sí? ¡Tafoy! ¿Y quánt?

RAM. Aviat;
en lo tren d' aquesta tarde.

MAU. ¿Sòn de casa ton germá?

RAM. ¡Carat! Los barcelonins.

MAU. ¿Qué venen tots?

RAM. No; vindrán
solsament ell y 'l sèu fill.

MAU. De temps no 'l sò vist a'l Pau;
a'l sèu fill lo Nasiet,
lo vaig vèurer l' any passat.
De la manera qu' anava
semblava un gros senyorás.
Dèu ser ja home de carrera.

RAM. *Nada menos* que advocat.
Dispensa, perque 'm recordo
que 'l tren prompte arribará. *(Mostrant pressa.)*

MAU. No pót tardar gayre. ¡Ah! Mira
que no fassis demprès tart,
qu' aquest any la professò

surtirá ben puntual,
que 'ls *amanistradors* sembla
sòn uns subjectes formals
y volen tot vaigui en regla.

RAM. Prou que ho sé.

MAU. ¡Tafoy, si ho saps!
Ja 'ns trobarem *lego*. ¡Adeu!

RAM. Escolta un moment avans.
¿Deurás anarhi ab la faixa
de regidor?

MAU. Natural.
Tots hi anirem ab l' *ansignia*.
de *membras* municipals
á acompanyar las Reliquias
en *croparació* formats.

RAM. Ja 'ns veurem á'l sè á la Seu.

MAU. T' esperaré á n' á'l Replá.

RAM. Val més á n' á'l Llironé.

MAU. Com te sembli.

RAM. Sí, més val;
y si 'ns sobra temps, darém
una volta pe 'l Fossá.

(Se 'n vá Maurici per la porta de'l fondo.)

ESCENA II

RAMÓN, *sol.*

Prometatje... professó...
forasters... ¡Deu meu! ¡quin día
més plé de satisfacció!
Corro cap á l' estació,
perque fer tart no voldría
de'l mòn per tots los diners,
puig ¡carat! foren papers
ridículs que com mussols
vinguessin los forasters
de'l carril á casa sols.
No crech pas que fora siga
la noya. La cridaré,
perque tot á punt estiga;
no vull per un may se diga
que no faig las cosas bé.

(*Cridant*) ¡Roseta!... ¡noya!... ¡Roseta!
VEU. (*Dintre.*) ¿Què mana?
RAM. Vina, corrents.

ESCENA III

RAMON.—ROSETA, *per la porta primera de la dreta.*

ROS. ¿Què vól pare?
RAM. ¿Que no hi sents?
Me fas pérdrer la xabeta
cridant.
ROS. En aquests moments
m' estava á la galería,
y encara no 'l sò sentit
hi vingut tot desseguit
RAM. Es que.....
ROS. Digui, ¿qué volía?
RAM. Que ho tinguis tot enllestit.
Sala y arcoba endressada,
ab lo llit ben tou, ben fet,
la calaixera espolsada
y la taula bo y parada
y 'l menjadó escombrat, net;
tot de manera que 's vegi
en lo millor bon estat,
que ressalti, qu' espurnegi.
ROS. D' aixó vosté no 'n basquegi:
tot está á punt y arreglat.
RAM. Be, millor; ja m' ho pensava.
(*Se posa á buscar per la sala.*)
ROS. ¿Que busca 'l barret?
RAM. Buscava
una cosa per l' istil.
ROS. Tingui. (*Li dòna un hongo ben passat de moda que hi ha en un penjador.*)
RAM. (*Posántse'l*) ¡Carat! No 'l trobava.
Baixo, corrents, á'l carril.
(*Surt per la porta de'l fondo.*)

ESCENA IV

ROSETA, *sola.*

Me sembla hi arribará
ben justet, perque lo tren

deu estar si fá no fá...
¡Oh! Sa vinguda 'm sorprén
ab tot serne días há
per mí cosa desitjada.
¡Tant de temps que no l' he vist!
Ausencia per mí anyorada,
interminable, pesada,
com jorn nuvolós y trist.
Me vá dir mòlt me volía,
que de debò m' estimava,
que jamay m' oblidaría
y que paraula 'm donava.
de que ab mí se casaría;
que m' escriuría á'l moment
d' arribar á Barcelona;
cumplintho puntualment;
y de llavors mès de cent
cartas m' ha escrit, que si bona
es l' una mes l' altra encara,
que en promesas no repara;
quals cartas, pagantlhi bè,
totas d' amagat de'l pare
me las entrega 'l carté.
En l' última qu' he rebut,
que en extrem m' ha complascut,
me diu qu' aquest any víndrá
determinat, resolut,
y a'l pare 'm demanará.
Poch se pensa que promesa
fá cosa d' una setmana
estich; pero ma fermesa
es tan gran, tan subirana,
que si acás no sòch atesa,
si no escolta mas rahons,
mas justas exclamacions,
per mès que 'm sápiga grèu,
no acataré pas de'l mèu
pare las disposións.
La estimació li tinch tota
y á mi èll tenirme'n denota,
y etern sól serne l' amor
sempre qu' expontani brota
¡oh! desde 'l fondo de'l cor.

ESCENA V

ROSETA.—FRUCTUÓS, *per la porta de'l fondo, ab mòlta catxasa.*

FRUC. ¿Se pòt entrar? (*Enrahona calmós.*)
ROS. Sens trucar.
(¿Qué deurá volgué 'l beneyt?)
FRU. Ab ton permís.
ROS. Quant ets dins.
FRU. ¿Com te va Roseta?
ROS. ¡Pché!
¿Y á tú?
FRU. A mí, ja ho pots véurer;
per ara..... divinament
¿Que hauría vingut lo pare?
ROS. Jo no l' he vist; pero crech
que si, perque m' ha semblat
sentirne la seva veu.
FRU. ¿Fá gayre estona, Roseta?
ROS. No gayre; déu fé un ratet.
FRU. ¿Saps hont ha anat?
ROS. No ho sé, noy;
no vaig a'l darrera sèu.
(Quin xicot mes gamarús.)
FRU. (Que maca ¡vatuanell!)
¿Que no m' has filat, Roseta?
Anava de bastoner,
aquest matí.
ROS. Éras mòlt maco;
hi fas un goig d' alló més. (*Burlántse.*)
FRU. ¿Oy, que 't sò agradat, pubilla?
ROS. ¡Y tant home y tant! ¡Jo ho crech!
FRU. ¿Vols que 't fem una ballada
á'l passar pe 'l teu carrer?
ROS. No 't cansis, noy; se t' estima.
FRU. ¡Taflich! si te la farém.
Devant de ca'la xicota
ves si no m' hi aturaré,
tocantme èsser aquest any
lo *bandrado* justament.
ROS. ¡Oh! Gran vista per un cego
veure't ballar.

FRU. ¡Vatuanell!
¿Que vóls dir?
ROS. Que una carrossa
déus semblar per lo lleuger.
FRU. Ja ho veurás ¡taflich! quin brillo
en moure 'ls brassos y 'ls peus.
(*Imita 'l ball de bastons.*)
ROS. Y ben á'l viu que ho demostras.
(¡Pobre minyó, qu' es ximplet!)
FRU. ¿Saps hont podré trobá 'l pare?
ROS. ¡Què 'm contas á mí! no ho sé.
FRU. Tinch de véurer, *pus*, si 'l trobo.
¡Adeu! ¿Sents. Roseta?
ROS. ¡Adeu!
(*Fructuós se 'n va per la porta de'l fondo, xano xano.*

ESCENA VI

ROSETA, *sola.*

Ja 'n faig cara de casarm'hi.
Me quedaría primer
tota la vida soltera,
per vestir Mares de Dèus. (*Mitx rient.*)
Per mòlt que 'l pare s' hi empenyi
en aixó no 'l complauré;
no vull, encara que sigui
rich, per marit un pagés,
tonto per afeigiduras
y que no té madú 'l seny.
Y encara que aixís no fos;
ja à n' mí no 'm pertenesch,
pertanyo á aquell que sa imatje
tinch grabada á'l pensament
y que á pesar de l' ausencia
l' aymo ab constancia y anhel.
Jo no sabía lo qu' era
estimar ab passió y fé,
jo lo qu' era no sabía
viurer ab anyorament,
y fá un any estimo y anyoro,
perque fá un any me digué

unas paraulas tan dolsas,
ab un persuassiu accent,
que 'm conquistá, se fèu duenyo
de'l mèu cor verge é inexpert.
Deu fassi que sas paraulas
sigan certas y que certs,
per ma sort y ma ventura,
sigan tots sos juraments;
com es d' esperar y créurer;
que en un cor noble y sencer
com en lo sèu, arrelarhi
no poden los mals intents.
Sento soroll á l' escalá.
De segur que serán ells.

ESCENA VII

ROSETA.—RAMON.—NASIET, *en trajo de viatje.*—UN NOY, *que pórta una maleta y una sombrerera. Per la porta de'l fondo 'ls tres.*

RAM. Vatja, que ja som á casa.
NAS. ¡Roseta!
ROS. ¿Que tal, Nasiet?
¿Que has vingut sol?
NAS. Sol. Té, noy.
(*Dona a'l Noy algunas monedas y li pren lo fato, deixantlo demunt d' una cadira. Lo Noy se 'n vá pe 'l fondo.*)
Hi ha hagut un entorpiment
y no ha pogut vení 'l pare,
sabentlhi moltíssim greu.
Tot disposat ho tenía.
RAM. No n' ha fet un pam de net.
NAS. Li ha privat á última hora
un negoci mòlt urgent
y que per altra part éra
de trascendencia é interés.
RAM. Sent aixís... Be, ¿y qué tal? ¿bons?
NAS. Sí; tots bons, gracias á Deu.
RAM. ¡Carat! Ton pare, ta mare,
ton germá xich l' Andreuet,
ta germana.....

NAS. Trempats tots.
ROS. ¿Ha crescut molt la Mercé?
NAS. Ben pocas ni han que siguian
tan altas á ne'l seu temps.
RAM. Y tú, tan guapo com sempre.
¡Carat, carat de Nasiet!
NAS. ¡Quins altars qu' ha guarnit, oncle!
RAM. Com cad' any.
NAS. Sí, pero aquest
hi noto més gust, més art.
RAM. ¡Carat! ¿Vols dí, home?
NAS. De cert.
Y 'l felicito.
RAM. (*Molt satisfet*) Mil gracias
(*Transició*)
¿Saps ara que podrém fer?
Péndrer alguna coseta.
NAS. Acepto. Tinch molta set.
y beuré un vas d' aiga fresca.
RAM. ¿Aiga fresca, dius? Val més
un bon tall de llangonissa
y un got de'l vi ranci aquell.
NAS. De béurer, beuré un vas d' aiga;
tastar, no tastaré rés.
RAM. Vina cap a'l menjador,
y á n' allí ho enrahonarem,
¿Ja está parada la taula? (*A Roseta.*)
ROS. Si senyor.
RAM. (*A Nasiet.*) Sens cumpliments.
(*A Roseta.*) Tú, mentrestant aparía
un respall ¿sents? perque veig
que 'n tragina molta pols
á la levita y a'l barret.
(*A Nasiet.*) De tant en tant á la máquina
posarhi carbó combé,
que un home ab la panxa plena
pot anar per tot arreu.
Són costums de la velluria
que may venen malament.
NAS. (*A Roseta.*) (Aixís que tinguem, Roseta
una ocasió, parlarem.
Tinch moltas cosas per dirte.)
ROS. (*A Nasiet.*) (Y jo, Nasiet, igualment.)
NAS. (*A Roseta.*) (Un any m' ha sigut un sigle.)

RAM. (*Girantse y veyent que'n Nasiet no 'l segueix*)
¡Au! ¿Qué fas? ¿Que t' entretens?
(*Ramón y Nasiet, se 'n van per la porta primera de l' esquerra.*)

ESCENA VIII

ROSETA, *sola.*

Noto una gran alegría,
pero sento un fort neguit.
A un temps que 'l goig en mon pit
també la frisansa hi nía.
Lo pare me 'n va parlar
y com jo no sé fingir
que no ja li váreig dir,
é inútilment podrá instar.
Será ell, no será cap mès,
si no m' enganya en Nasiet;
tinch lo determini fet
é irrevocable aquest es.
Diu que 'm tè qu' enrahonar
mòltas cosas; jo també
quant á solas lo veurè
a 'l corrent l' haig de posar
de tot lo que 'm don' mareig,
per por á un tarrabastall.
(*Transiciò.*) Deixa·m portarli 'l respall.
Es allí sobre, ja 'l veig.
(*Vá á buscarlo. Entra y surt desseguida de la porta primera de la dreta, y á l' atravessar la escena en direcciò á la porta primera de l' esquerra, entra pe 'l fondo en Fructuós.*)

ESCENA IX

ROSETA.—FRUCTUÓS, *per la porta de 'l fondo, caminant xano xano.*

FRU. Que Deu te m' aguart, Roseta.
ROS. (¿A qué vè aquest beneyt are?)

FRU. ¿Ja t' ho haurá dit lo tèu pare?
Que n' estás de contenteta.
ROS. No sè de que 'm parlas, noy.
FRU. No vulgas mostrá estranyesa.
Soch lo xicot de *Mandresa*
més felís... y mes cofoy...
y més tou... *pus*, si Dèu vól,
per Nadal ja serás mèva.
ROS. ¿Cóm s' entén que serè tèva?
FRU. Que 'm casarè ab tú.
ROS. ¡Mussol!
Falta que 'm vulga casá'.
FRU. ¿Què pót ser vols ferte monja?
ROS. Si es que trobi un bon canonje.
FRU. Ton pare t' ho privará.
ROS. Pro, noy, ¿quí t' ha entabanat?
FRU. Lo pare.
ROS. ¿Ton pare?
FRU. Sí.
Aixís qui surto d' aquí
á la Plassa 'l sò topat;
y m' ha dit; fá un breu moment
sò estat á cá' la Roseta,
y es cosa resolta, feta,
ja lo vostre casament,
que ab son pare hem acordat
siga 'l día de Nadal.
¿No ho sabías? Textual;
se 'n déu haver descuidat,
ton pare dirtho devía.
ROS. ¿Lo mèu pare?
FRU. Just; lo tèu
pare mateix. ¡Válgam Dèu!
Ben clá ho dich.
ROS. No t' entenía.
(Es un cap de carbassò.)
FRU. ¡Taflich! Estich mes content.
Me 'n vaig á mudar, corrent,
per' aná' á la professò.
Ara hi penso. Aquest matí
sò dut lo pendò á encolá
á ca'l fuster. Me 'n vaig. Ja
tornarè a'l pasear per 'quí.
(*Se 'n va pe 'l fondo apresuradament.*)

ESCENA X

ROSETA.—*Desseguida* RAMÓN *y* NASIET, *per la porta primera de la esquerra*

ROS. *(Per Fructuòs.)*
(Que Dèu te 'l torni, minyò.
RAM. *(Sortint: á Nasiet.)*
Ets ben tossut; casi rès
no has tastat.
NAS. Pót ser, desprès.
ROS. *(A Nasiet.)*
¿Què no has tingut gana?
NAS. *(Ab amabilitat.)* Nó.
RAM. ¿Vóls treure't la pols de 'l gech?
Pássali 'l respall, Roseta.
ROS. Vina. *(Lo respalla.)*
NAS. Gracias, cusineta.
ROS. Per' servirte.
RAM. ¡Carat! Crech
ni portavas una carga,
desde 'ls peus fins á n' a'l cap.
NAS. Quant un viatja, ja se sap,
l' excursió encar que no llarga
se posa que dóna grima.
RAM. Mòlt cert, y qu' es de sentir;
la póls tót ho fá deslluhir
y la roba un se l' estima.
Ab tants invents com s' han fet,
ni un sabi hi hagut tant sols
que haji inventat per la pols
un vestit ab armariet.
NAS. *(Rient.)* Ja vindrá mes endavant.
RAM. ¡Carat! Qui sap qui ho veurá.
Menos qu' ho inventi a'l torná
tal vegada *Mussiú Urbán.*
NAS. Y digui: ¿de novetats
oncle, aquest any com estem?
RAM. Poch més ó menys ¡carat! fem
lo mateix que 'ls anys passats. *(Pausa.)*
Ahí a'l mitx día hi va haver
repicament de campanas,
y tocant pessas galanas

la gran passada 's fa fer;
y á na la Plassa majó
la copla aixís qu' arribá,
la tronada va petá'
acabant ab un gros tró.
Van sortí á exibirse un rato,
admirats de xichs y grans,
per la tarde los gegants;
y a'l cap-vespre ab gran boato
va haverhi á la Catedral
resos, complets y complerts,
y a'l Palau de'ls Concellers
lluminaria general.
Avuy matí, allá á las set
han eixit, ab gran fal-lera,
cadasquns ab llur bandera
los Tremendos y 'ls Favets;
y havem pogut contemplar
a'ls gegants altra vegada,
com n' han fet una ballada
á n'aquells que'ns fan ballar *(Intencionat.)*
Un cop tocadas las deu
se n' ha anat l' Ajuntament,
ab son acompanyament,
á las funcions de la Seu:
los porrers, los agutsils,
serenos, municipals,
guarda-acequias y rurals,
y 'ls regidors boy gentils
ab sas bándas y mangalas,
y a'l devant, no hi ha que dirho,
hi anavan per més lluirho
las trampas, vull dir timbalas. *(Ab intenciò.)*
Igualment los bastoners
prenen part en la funció,
que ab sos balls l' admiració
sòn de tots los forasters;
ensemps que los quatre nanos,
dos mascles y dos famellas,
formantne duas parellas
de sers *antidiluvianos.*
Ha tornat l' Ajuntament,
un cop l' ofici acabat,
cap á Casa la Ciutat,
y á l' arribarhi, á'l moment
n' han disparat la tronada,

ha sonat un xich l' orquesta,
y la gent depressa, llesta
á dinar se n' es anada.
Com tots los anys professó
aquesta tarde hi haurá,
en la qual no hi faltarà
la gent de suposició:
lo clero y los *malitars*
ab sos vestits relluents,
las autoritats y á cents
los senyors particulars;
seguint tots, com de costum,
¡oh! tots ells á'l meu darrera,
que 'n portaré la Bandera,
la Bandera de la Llum. (*Ab entussiasme.*)
La professó havent entrat
petará 'l castell de fochs,
que diuhen será com pochs,
y á las onze l' envelat.
Demá de bon dematí
l' aucellera reunió;
la mès bella distracció
de totas, lo qu' es per mí.
La propietat y ordre admiro
ab qu' está 'l local guarnit,
y de'ls aucells lo burgit
qu' engresca, don' bo sentirho,
y per fer l' acte millor,
com ja més no 'n puga ser,
va una comissiò primer
á rébrer l' Emperador.
Per la quitxalla voltada
y á'ls pausats sons d' una esquella,
se passeija la badella
que ha d' esser mes tart rifada.
Cap á l' ofici format
altre cop l' Ajuntament
ab tot l' acompanyament
y ab tota la magestat.
Ball de tarde y ball de nit:
l' envelat está molt bè.
A las nou hi haurá tambè
castell de fochs exquisit.
Las Casas Consistorials,
tots dos días sa fatxada
ab damascos adornada

y a'l vespre ab llums especials.
L' endemá d' aquestos días
la missa á'ls germans difunts;
be tenen d' aná un cop junts
los dols ab las alegrías.
Lo vespre cada cassino,
de 'ls hostes en cumpliment,
fá lo ball corresponent,
ab luxo, gust y bon tino.
Lo mateix los de 'ls senyors
que 'ls de'ls senzills artesans,
s' omplan de joves galans
y noyas com poms de flors.
Tot lo qne 's fará aquest any
penso haverho ressenyat,
lo mateix que l' any passat;
de notable, y no es estrany
que dientho hi posi jo greix,
sols hi ha, 'sent lo demés fum,
la Bandera de la Llum
portada per jo mateix.
(*Acaba ab calor y molt entussiasme. Pausa.*)

NAS. La Festa Major present,
seguint son curs invariable,
no ofereix res de loable
ni reuneix cap alicient.
Que anés endevant fora hora,
pero no 's mou ni camina;
sembla com si la rutina
siguia la seva tutora.
Lo qual no es poch de sentir,
perque aquesta lleal ciutat
n' es de tot lo Principat
la que més deuría lluhir;
que ab projectes elevats
y ab un esperit novell,
posars' podría á'l nivell
de'ls pobles mes il-lustrats;
com aixís s' está esperant,
puig per sa antigor é historia,
sos fets de eterna memoria,
juga un paper important,
si á una envejable altura
la part fabril y 'l comers
la coloca y entre 'ls primers
llochs la industria y agricultura

Medis, recursos ne té (*Marcant l' accent.*)
suficients y fins de sobras;
mes ¿cóm se fan be las obras
sens arquitecte ó enginyé?
¡Oh! No es poca mala sort
per una mare 'l tenir
fills que poguentla enaltir
li causin sols desconhort.
Y forsa con fessar es
Manresa 's troba en tal cas;
los quins l'ayman no son pas
los enemichs de'l progrés (*Ab vigor.*)
Lo sigle porta sa planta
endavant, marxa á'l vapor,
pero la Festa Major
manresana no adelanta.
Tot progressa, tot prospera,
tot millora y 's purifica,
burlant á n' aquell que 's fica
á'l cap qu' ha d' aná enderrera.
Y aquesta insigne ciutat
¿quí d' aixó no se 'n lamenta?
per lo que ella representa
poch, ben poch ha progressat.
Reclaman mès armonía,
en lloch d'esser tan vulgars,
semblants festas populars,
ab los ideals de'l dia.
Fomentar la caritat,
difundir las arts, las ciencias,
desarrollar las potencias,
protegir la veritat,
déu procurarse en las festas
que de populars blassonan,
per ser aixís com responàn
á son patriótich fí aquestas;
sense per res entelar
las tradicionals costums
y las resplendentas llums
de la religió ofuscar. (*Marcantho.*)
Vinga fer lluytas honrosas;
comarcals exposicions;
que ellas són las diversions
pe 'l poble més profitosas;
y algún científich concurs,
qu'es lo medi més potent

pera indicar á'l talent
quin es de la gloria 'l curs;
premiar ab solicitut
los bons actes y accions nobles,
venerar, en fi, los pobles
los tresors de la virtut,
los fruyts de la inteligencia,
de 'l geni las explossions,
de la activitat los dons
y de'l trevall la excel-lencia;
puig aixís es com se fán
grans y agafan fortalesa.
¡Oh! Fassia Deu que Manresa
sápiga ser forta y grán.
(*Finalisa la relació ab expressió y energía. Pausa.*)

RAM. T' esplicas que tens rahó.
Pensá en lo que dius dauriam.
y d' aquest modo fariam
mes bona Festa Majó.

NAS. Que millorará sa estrella
tart ó d' hora be confío.
Es ciutat que l'aprecío
com á bon fill que soch d'ella.

RAM. Vares naixe aquí á'l costat.
de casa y 't va ser padrí
don Ignasi, 'l meu cusí.
¿No te 'n recordas? ¡Carat!
Se feu una broma què
tot Manresa 'n va parlar.
De confits... varem tirar
tots los de ca'l adrogué.
Fou un manuensa afamat.
ton padrí y home aixerit.
Pro tú n'éras molt petit
a'l deixá aquesta ciutat.

NAS. Mes la patria hont vaig neixer
may l' he oblidada, y si he estat
lluny d' ella, ma voluntat
vers ella he sentit mes créixer.

RAM. Trencant tas rahons: ¿vóls anar
á véurer la professó
com surt de l' iglesia?

NAS. No;
prou que la veurè passar.

RAM. Ja ho saps noy, si per cás vóls...

NAS. No 'n tinch ganas.

RAM. Tú mateix.
ROS. (¡Jesús! ¡Y què 'n fònch de greix!)
NAS. (¡Què tarda à deixarnos sols!)
RAM. No t' havía fet esment
que á visitarnos vindrán
tóts los de casa en Joan,
que 'ns es poch ó mòlt parent;
y ab ells conversant, l' estona
passarás ab distracció,
mentres vé la professò,
que será lluhida y bona.
NAS. De véure'ls m' alegrarè.
RAM. Dònchs, será d' aquí una mica.
(*Se sent a'l lluny una orquesta.*)
ROS. Pare, ¿no sent la musica?
RAM. Sí, pro ja tinch temps. Dèu sè
que se 'n van á acompanyá
los Tremendos ó 'ls Favets
tót just la bandera, y aquets
quant passan, se sap, hi há
un' hora de temps encara.
NAS. (*A Roseta.*) (Ja 'ns veurem luego, Roseta.)
(*A Ramón.*) A mudarme una miqueta
anirè ab son permís.
RAM. (*Pe'ls cumpliments.*) ¡Y ara!
(*A Roseta.*) ¿Quín quarto li has apariat?
ROS. ¿Quín quarto? Lo de'l devant.
RAM. Quant vulgas, donchs.
NAS. A l' instant.
RAM. ¿L' equipatje hont l' has deixat?
ROS. Allí.
(*S' apressura á senyalarli lo lloch ahont hi ha la maleta y la sombrerera de 'n Nasiet; quals bultos los agafa Ramòn y se fica ab ells á la porta segona de l' esquerra, seguintlo Nasiet.*)
NAS. Deixi, oncle.
(*Volguent péndrer los bultos á n' en Ramón.*)
RAM. ¡Qu' es cás!
NAS. No s' incomodi per mí.
(*Ramón entra 'ls bultos y torna á sortir. Nasiet se queda en lo quarto.*)

ESCENA XI

ROSETA.—RAMÓN.

ROS. Fará tart.
RAM. ¡Cá!... Vina aquí.
Escolta un xich. Ja veurás.
Com hi ha mon que de debò
me n' havía ja olvidat,
bo y distret y atarayat
per'aná á la professsò.
Lo pare de'l Fructuòs
aquesta tarde ha vingut,
y 'ls dos havem convingut
que 'l vostre casament fós
per Nadal; y conseguim
fervos contents á ell y á tú,
y ja no ho desfá ningú,
y d' un cop aixís n' eixim.
ROS. Lo qu' es jo dech confessarli,
pare, que no 'm fa contenta
ab tal nova, y que obedienta
per lo tant no podrè estarli.
Lligars' per tota la vida,
ja veu vostè es una cosa...
y quant sa filla aixís gosa
dirli, es qu' está decidida
á no casarse ab aquell
á qui no estima.
RAM. ¡La monja!
Serás sa mitja taronja. (*Enfadat.*)
¿Cóm s' entén? Tens d' èsser d' ell;
jo no faig un paper lleitj.
Aixís ho hem determinat;
t' hi casas y está acabat,
que altra soluciò no hi veitj.
ROS. No m' agrada ni l' estimo.
RAM. No ho dirás un cop casats,
quant de tothom amagats
podreu fervos algún mimo.
ROS. Ni ara, ni llavors, ni may.
RAM. Això 'l temps ho tè de dir.
ROS. No 'm lograrà decidir.

RAM. Ja 'n parlarem ¡això ray!
¿Me tens l' hábit amanit?
ROS. (*Trista.*) A'l demunt d' una cadira
lo trobará.
RAM. Ella no mira
que fá un superbo partit.
(*Se 'n vá per la porta segona de la dreta.*)

ESCENA XII

ROSETA, *sola.*

¿En Fructuós? De cap manera.
Tinch lo determini fet:
si no 'm caso ab en Nasiet,
tota la vida soltera.
Ab lo cor li parlarè,
que de cor l' estimo y mòlt;
y si acás está resolt,
resolta estich jo tambè.

ESCENA XIII

ROSETA.—NASIET, *que surt mudat ab levita negra*

NAS. ¡Roseta! Gracias á Déu,
que puch trobarte soleta.
Gracias á Déu, cusineta,
qu' estich sol a'l costat tèu.
¡Oh! Després d' un any de ausencia
de l' ángel idolatrat,
de'l sér pe'l que ha sospirat
mon cor ab fè y vehemencia,
ab quanta satisfacció
puch besar sa blanca má! (*Li besa la má.*)
ROS. (*Ab rubor.*) No sè pás com compará
la mèva alegria, jo.
Mes, dech darte una noticia,
y tú, parlarme ab franquesa,
que 't causará gran sorpresa,

per no sernos gens propicia.
NAS. ¿Una noticia dolenta?
ROS. Pero avans resoltament
dígam lo tèu pensament,
ja que l' ocasiò 's presenta,
si es que véns per enganyarme
ó ab ideya bona.
NAS. Tinch
intent de casarme y vinch
disposat ab tú á casarme.
Pero, estich ja neguitòs;
¡oh! digas ¿què hi ha de nou?
ROS. No t' impacientis, be prou
que ho sabrás. A n' en Fructuós,
ja 'l coneixes; doncas vól
lo méu pare y mòlt formal
que 'm casi ab ell per Nadal.
NAS. ¿Cert?
ROS. Com ara brilla 'l sol.
NAS. Pero... ¿y tú que has proferit?
ROS. Que nó.
NAS. ¿Y qué t' ha contestat?
ROS. Que aixís ho té disposat
y en la sèva ha persistit.
NAS. ¿Y qué pensas fér?
ROS. Això
tens de dirho tú.
NAS. Per mí...
si no ets tú, cap mes.
ROS. ¡Oh! ¿Sí?
¿De debó ho dius?
NAS. De debó.
De'ls pares porto 'l permís
y á n' a'l tèu ho exposaré.
ROS. 'Sent aixís, qui sap, pót sé...
NAS. Si diu que no, si es precís
nos casarem á la forsa,
ab tal Roseta que tú...
ROS. Mon amor ferm y segú
cada instant més se reforsa.

ESCENA XIV

ROSETA.—NASIET.—FRUCTUÓS, *ab un bastonet á l' una má y á l' altra má una bandereta, per la porta de'l fondo.*

Ros. Mírate'l, aquí 'l tenim.
Fru. (*Entra atolondrat, imitant ab l' accionat lo ball de bastons.*)
¡Trip, trap, trap, trip, trip y trap!
Nas. No 'm clavis un nyanyo a'l cap.
Ros. Y que t' ha parat bèn prim.
Fru. ¿Véus? Ja está escolat lo pal. (*A Roseta.*)
Nas. ¿Quin pal?
Fru. Lo de la bandera.
Ros. Noy, gastas una manera
de saludar...
Nas. Especial.
Fru. Que Deu vos guart.
Ros. Si, just; ara.
Nas. ¿Qué no 't recordas de mí?
Fru. ¡Taflich! Ets lo seu cusí.
Pron, prou me 'n recordo encara.
També ho serem ¿no t' ho han dit?
cusins los dos d' aquí poch.
¿Ja ho deus saber ¡oy! que soch
promés ab ella? Enllestit,
veyas si será aviat,
ho tindrém tot per Nadal.
Ros. No t' ho pensis, noy, no cal,
no visquis tan confiat.
Fru. Prou pendrías demá fós;
no fassis la desmenjada.
Ros. Acabem d' una vegada
y no sigas enfadós.
No m' hi casaré ¡ximplet!
ab tú; de cap modo 't vull,
que 'l que m' ha caigut á l' ull
aquí 'l tens, es en Nasiet.
Fru. ¿Qué?... Mal ploguen llamps y trons
tinch de ser jo 'l preferit.
Nas. ¡Pobre noy!
Ros. Ja t' he advertit;

no 'm vingas ab mes rahons.
Fru. ¿Qué no 'm vols?
Ros. Ben net y clá
Fru. Donsas á'l pare ho diré
y ho dirá a'l teu y...
Ros. ¿Y qué?
Fru. (*Ab furia.*) ¡Taflich! ¿Qué?
Ros. Res lograrà.
Fru. (*Cridant molt.*)
¡Taflich! Me 'n vaig tot seguit
cap á casa y ho veurem.
Trobo 'l pare, ho enrahonem,
d' un salt me poso 'l vestit:
no voldría per cap preu
fer tart ab tot y això
per' aná á la professó,
y á véurer á'l pare teu
vindrem junts, desobedienta,
y com t' arreglan veurás,
pus ab mí tú 't casarás
com deu y quinze fan trenta.
(*Se 'n va pe'l fondo, corrent y esbarat.*)

ESCENA XV

ROSETA.—NASIET.

Ros. Vesten, vesten, tabalot,
que no pots anar ni ab rodas.
Quants ne deixá 'l rey Herodes.
Nas. ¡Pobre minyó! No hi es tot.

ESCENA XVI

ROSETA.—NASIET.—RAMÓN, *que surt en mánegas de camisa, sense armilla y posantse 'ls elástichs de'ls pantalons.*

Ram. ¿Qué són aquests crits?
Ros. No rés.
Ram. ¿Com no rés?

ROS. En Fructuós
que ha vingut y...
RAM. ¿Qué s' es fos?
¿Hont ha anat? Digas. ¿Hont es?
NAS. Ja veurá. (Sortím de'l pas.)
Escolti, oncle, un breu instant.
ROS. (Deu meu jo estich tremolant.)
RAM. Digas; escolto.
NAS. Es lo cás,
¿sap? que la Roseta y jo
fá bastant temps, un any fá,
que estimarnos vam jurá
ab lealtat y convicció.
Com lo nostre, un altre amor
dupto que existeixi a'l món.
Quant cert alló de que són
molts somnis de color d' or.
Clár ne veig lo sol brillar
de nostra ditxa en lo cel;
trist fora vinguès un vel
sa brillantor á eclipsar.
RAM. Si no t' explicas mes bè
no t' entech, pobre de mí.
NAS. De'ls meus pares porto 'l sí,
y l' espero de vosté.
RAM. ¡Ah! ¡Carat! ¿Vols la Roseta?
NAS. Just.
RAM. Dech dirte, ab sentiment,
nebot, que 'l seu casament
n' es com si ja cosa feta.
NAS. ¿Ab en Fructuòs?
RAM. Ell mateix.
NAS. No ho ignoro.
RAM. Donchs, si ho saps....
Ja están lligats tots los caps.
NAS. Oncle, vosté ja coneix
que 'n Fructuós ñ' es un tant
lleugeret d' aquí, un bon xich.
(*Senyalant lo front.*)
RAM. Pró també conech qu' es rich.
NAS. Permetim oncle; en tocant
á interessos, li diré
tinch una carrera lluhída
ab que guanyarme la vida
y no 'm falta 'l menesté.
RAM. Ma paraula está empenyada.

ROS. Tórnila, pare, endarrera. (*Suplicant.*)
RAM. Es mòlt formal y sensera.
ROS. Sols per aquesta vegada. (*Insistint.*)
RAM. En ma vida faltarè
á ma paraula.
NAS. Veurá;
si ella no 'l vól...
RAM. (*Ab imperi.*) Lo voldrá.
ROS. S' equivoca; no 'l voldré. (*Resoluda.*)
RAM. (*Formalisantse.*)
No 'n tinch d' altra, ets la pubilla,
y farás lo que jo 't diga.
NAS. ¿No desitjará que siga
pas desditxada sa filla?
RAM. Això may; per cap diner.
NAS. Donchs vosté, oncle, desditxada...
RAM. Això may ¡vatuanada! (*Sobressaltat.*)
NAS. Sens pensarho la vól fer.
RAM. (*Repentsantse.*)
Be, pro á la gran capital
anar á viurer voldríau,
y aquí sol me deixaríau,
com fòra lo natural.
NAS. Pateix equivocació,
perque á n' aquesta ciutat
d' establirm'hi d' advocat
casats porto l' intenció.
Ja véu, oncle, per complert
com la qüestió varía.
ROS. Viurem en sa companyía
sens may separarnos.
NAS. Cert.
RAM. Faría un hom pensament,
si fos això realitat.
ROS. Nos tindrá sempre a'l costat.
NAS. Aprop sempre, constantment.
RAM. Pro, per dirli 'm poso inquiet;
¡ves que pensará 'n Maurici!
ROS. No li donguia això desfici.
NAS. Está vosté en lo sèu dret;
li esplica tot lo que hi ha
y anulan lo compromís.
RAM. (*Després de reflexionar.*)
Lo veuré, ja qu' es precís,
avuy a'l vespre ó demá.
(*Se 'n tòrna per la porta segona de la dreta.*)

ESCENA XVII

ROSETA. — NASIET.

NAS. Tot la manya ho vens y logra.
ROS. Que cedís no m' esperava
tan prompte.
NAS. (*Ab accent xistós.*) Jo ja 'm pensava
qu' era un bon jan lo meu sogre.
(*Transició.*)
¡Qué ditxosos! Boy plegats
viurem desd' avuy, hermosa,
que no existeix millor cosa
per dos sers enamorats.
La dolsa pau de la llar,
portats de nostra passió,
no tindrém mes ambició
que ab deliri disfrutar;
puig guardantnos ab anhel
estimació may fingida,
se 'ns convertirá la vida
en lluna eterna de mel.
De una sola voluntat
dependirán nostres cors,
y serán nostres amors
símbol de felicitat,
caudal de goig infinit,
tresor de inmensa alegría.

ESCENA XVIII

ROSETA.—NASIET.—FRUCTUÓS, *vestit ab lo característich trajo de bastoner. Entra pe'l fondo, tot esbarat y cridant.*

FRU. Bona que se t' aparía.
Molt cremat y ressentit
vè 'l meu pare. (*Amenassant á Roseta.*)
NAS. (*En tò de burla.*) ¡Ave María!

ROS. (*També en tò burlesch.*)
M' espantas; ¡quín tremolò!
¡quina pò 'm fas! ¡Reyna pura!
FRU. ¡Taflich! Si no te 'n faig jo,
prou que te 'n fará de pò
lo pare...
ROS. (*Mòlt á temps.*) De la criatura.

ESCENA XIX

DITS.—MAURICI.—RAMÓN. *Lo primer ab barret de copa, ben alt y ben passat de moda, venera vermella de regidor, jech y pantalón de panyo gruixut y unas sabatassas de badell: lo segón vestit ab lo hábit de 'l portador de la bandera de la Llum, que 's compòn de una sotana blanca, llarga fins a 'ls peus y d' un escapulari vermell de llana fins a 'ls genolls. Lo primer entra pe'l fondo desatinat y furiòs y 'l segón surt de la porta segona de la dreta y 's coloca de manera que 'l públich lo vegi bè, pero que 's comprén que 'ls actors no 'l veuhen fins que enrahona.*

MAU. (*Per Roseta.*) ¿Ahónt ets?
ROS. ¿Què se us ofereix?
MAU. ¿Y ton pare?
ROS. Per 'llá dins.
MAU. ¿Per quíns motius, per quins fins
me li has dit ara mateix
que no 'l volías? ¿per quíns?
¿Quí 't déu havè' ensobornat?
¿No saps fá temps que ho tenía
ja ton pare ab mí enrahonat?
¿No saps que fins hem quedat
avuy, á n' aquí, en lo día?
¿No saps ¡foy! que per Nadal
vos casareu? Donsas, sí;
tot quant fassas tant se val,
perque una noya com cal
déu a'l sèu pare obehí'.
¿Hònt es ton pare? Increyenta,
cap vert y sense cervell.
No ho dirás, no, devant d' ell,

que prou d' una sola empenta
te fá cáurer de clatell.
(Indicantho ab la mímica.)

RAM. ¡Quins crits! *(Adelantantse.)*

MAU. *(Sorprès.)* ¿No tinch de cridar?
Motius me sobran per ferho,
puig ni ha per' incomodar. *(Per Roseta.)*
¡Tafoy! Ja la póts renyar,
que 'm jugo no déus saberho.
Afigúra't que á n' a'l noy
me li ha dit que no 'l volía,
que ab ell no s' hi casaría;
veyas tu, si n' hi ha ¡tafoy!
per cremars'hi.

FRU. Y que sería
son cusí y cap altre; aquet *(Per Nasiet.)*
bon manefla, lo qu' es més.

MAU. *(A Ramòn.)* ¿Y tu, què fás? ¿No hi dius rés?

RAM. ¡Carat!... Ella y lo Nasiet...
—tot quan fassa es per demès,—
s' agradan y bonament
s' estiman.

MAU. ¡Foy! això es massa.
¿Cóm s' entén?

NAS. Perfectament;
que hi dòna 'l consentiment.

MAU. *(A Ramón.)* ¿Tú també? De mida passa.

RAM. ¡Què 't dirè, pobre de mí!...
¿Veyas tu com li dominas
la voluntat?

MAU. ¡Foy! ¿Cóm?

RAM. Sí.

MAU. Ab rigor, sense pamplinas.

RAM. No 'm darías poch tragí.

MAU. N' es la cosa mes senzilla,
y quedas be ab mí.

RAM. ¿Pro y ella?

NAS. Y primer déu ser la filla.

MAU. Vostè calli, gran trapella,
vostè la vól per costella...
está clar, perque es pubilla.

NAS. *(A Maurici.)* Cuidado com enrahoni,
perque m' ha ofès, m' ha agraviat.

RAM. *(A Maurici.)* Mira que ja es advocat;
créu, Maurici, fès muxoni.

MAU. May per ningú sò callat.

NAS. *(A Maurici.)*
¿Vol fé 'l favor d' escoltar? *(Breu pausa.)*
Lo meu oncle 'l casament
de sa filla va tractar
sense gens reflexionar
y ab lo major bon intent.
Mes quant lo cas ha arribat,
ha vist que ab lo pás que dava,
á fer sa infelicitat
per tota la vida anava,
forsantl'hi la voluntat.
Y s'ha dit, avans que tot
lo deber patern m' imposa.
ferne á ma filla ditxosa,
y sols ditxosa ésser pót
'sent de'l qui ella estima esposa.
¿No es cert, oncle?

RAM. Vritat es.

MAU. Pero aixís faltas, Ramòn,
á ta paraula, y papés
que no 'ls té de fe'aquets són
un home com tu de pés.

NAS. Déu sapiguer no la obliga
á ferla casar la lley.

MAU. La nova ¡fóy! que res lliga.

NAS. Ni la nova ni l' antiga.

RAM. Ja ho véus; no hi ha mes remey.

MAU. Massa que ho veig que li escapa,
¡macayo! tan bon partit

FRU. ¡Vatúanell! Com qu' es guapa *(Per Roseta.)*
buscava, y a'l fí l' atrapa,
un senyoret per' marit.

ROS. Tu, cuidat d' ana' enflocat
y de fer bèn bè 'l ximplet.

FRU. No 't pensis m' haguia quedat
per 'xó trist, no; ¡ca barret!
Jo 'n sòch mòlt espavilat
per' cáurer á la llossera.
Res me don' ¡taflich! quimera:
com jo no n' hi ha pas cap,
pus no tinch altra fal-lera
que 'l ¡trip, trap, trip, trip y trap!
(Imita lo ball de bastons ab la bandereta y 'l bastonet que pórta, cantant y fent l'accionat exageradament.)

RAM. Be, Maurici, ta amistat

per 'xo pérdrer no voldría.
Lo noy es jove y... ¡carat!
de donas.....

MAU. (*Interrumpintlo.*) N' hi ha un mercat;
més que un foch no 'n cremaría.

NAS. (*A Roseta.*) (Que felis me considero.
¿y tu, Roseta?)

ROS. (*A Nasiet.*) (¿Com nó?)

NAS. (*A Roseta.*) (En ta pura estimaciò
trobá' un paradís espero
de goig, ventura é il-lusiò.)

RAM. (*A Maurici.*) No fem tart. Veig que mudat
ja estàs y 'l teu fill vestit.

MAU. Y tu també ja arreglat.

RAM. No perdem temps.

MAU. Tot seguit;
me 'n vaig á ca'la Ciutat
á reunirme ab los demès;
que ja deuhen esperarme.

RAM. Jo á buscar, que hora ja n' es,
la meva bandera a'l Carme.

FRU. Jo ab los companys bastonès.
(*Tots tres, Ramón, Maurici y Fructuós, se dirigeixen á la portá de'l fondo per'anarsen.*)

NAS. (*Detenintlos.*)
Se 'n van mòlt determinats.
Escolten, homens, no sigan
tan distrets, tan descuidats;
no vulgan després que 'ls digan
(*Pe 'l públich.*)
ahont vénen urbanitats.

ROS. Just; despedirse es precís.

RAM. ¡Carat!

MAU. ¡Macayo!

FRU. ¡Taflich!

MAU. Vaya quin grós compromís.

FRU. Jo no 'n sè pas.

RAM. Jo no estich
previngut. ¿Com se fá?

NAS. Aixís.
(*Agafa á Ramón de la má y fentlo adelantar fins á la petxina de l' apuntador, lo presenta de cara a'ls espectadors.*)

RAM. (*A 'l públich.*)
No 's destorben ni entretingan,
puig á sa disposiciò

poso de casa 'l balcó,
per'que, sens demora, vingan
á véurer la professó.

(MUTIS: *Ramón, Maurici y Fructuòs, per la porta de'l fondo y Roseta y Nasiet, per la porta primera de l' esquerra.*)

ESCENA ÚLTIMA

MUTACIÓ: *Una plassa; y en terme extrem d'aquesta, que figura la cantonada d'un carrer, un balcò, que 's destaqui bé.*

QUADRO FINAL

ROSETA.—NASIET.—PARENTS, *que representan ser individuos de la familia d' en Joan, de que 's fá menció en la escena X. En lo balcó, guaytant y conversant, tots.*

Esbarriats per l' escenari homens, donas y xicots; pero de modo que no 's privi la vista á'ls espectadors.

Desseguida comensa á atravessar la professó pe'l mitj de la escena, guardant l' ordre següent: los gegants, los nanos, los bastoners, ballant y ananthi en FRUCTUÓS *a'l devant; cinch ó sis banderas de distintas confrarías, entre ellas la de la Llum, portada per en* RAMON; *las timbalas, los gamfanóns, la Creu alta, individuos ab atxa, etc., etc., y a'l darrera de tot en* MAURICI, *ab banda de regidor, formant part de l' Ajuntament.*

Ramón y Fructuós, vesteixen sos respectius y apropiats trajos. Se sent una orquesta lluny que va acostantse. A 'l passar las atxas peta una tronada entre bastidors, ò dins la mateixa escena, preparada en tal cás a'l cap demunt; y mentrestant baixa pausadament lo teló.

FÍ

ERRADAS

QUE MEREIXEN SER CORRETGIDAS

Página.	Li nea.	Diu.	Llegeixi's.
15	28	d' aquesta	de nostra
28	36	*Surt*	*Se 'n vá*
40	32	veritat	llibertat
41	32	un manuensa	amanuense
48	18	ne veig	veyem

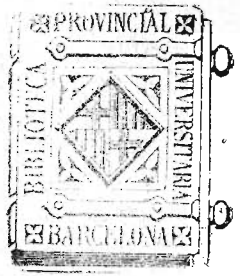

Preu: UNA pesseta

F. 7218